

Palvelualueiden vastineet vuoden 2020 arviointikertomuksen havaintoihin

Tarkastuslautakunnan esittämät havainnot (tekstissä kursivoituna) ovat lainauksia tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta, joihin on pyydetty kunnanhallitusta ja lautakuntia antamaan vastineensa kunnanvaltuustolle viimeistään 14.10.2021 kokoukseen sekä tarkastuslautakunnalle lokakuun loppuun mennessä.

2.1 Strategiset tavoitteet

”Mäntsälän kunnan kuntastrategia on astunut voimaan 1.1.2017. Strategia on laadittu vuoteen 2025. Toimenpidesuunnitelmat ovat tehty vuosille 2017–2019. Strategia ja toimenpidesuunnitelmat ovat syttyä päivittää ajan tasalle”.

Vastine:

Strategian päivitystyö on aloitettu uuden valtuuston aloittaessa toimintansa 1.8.2021. Strategian laadintaan on varattava aikaa, jonka johdosta uutta strategiaa ja tavoitteita ei voida huomioida vielä osana talousarvion 2022 laadintaa. Edellisellä valtuuskaudella 2019 strategian arvioinnin yhteydessä päädyttiin laatimaan taloustilanteen johdosta Mäntsälä 2026 ohjelma, koko strategian päivityksen sijasta.

2.1.2 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

”Yhteenvetona voidaan todeta, että verotulojen väheneminen ja Keusoten kustannusten ylitys olivat merkittävimmät tekijät talousarvion tavoitteiden alituksessa. Toimialakohtaisten tavoitteiden asettelussa tulee kiinnittää huomiota tavoitteiden yhdenmukaisuuteen ja mitattavuuteen. Lisäksi tavoitteiden tulee olla johdettavissa kuntastrategiasta”.

Vastine:

Vuoden 2020 talousarvion taloutta koskevien tavoitteiden osalta Covid 19 pandemia vaikeutti sekä verotuloennusteiden laadintaa että Keusoten kustannusten toteutuman arviointia. Verotulokertymä lopulta kuitenkin ylitti alkuperäisen talousarvion yli 409 000 eurolla ja muutetun talousarvion 698 400 eurolla. Verotulokertymään osaltaan vaikutti valtion tuki kunnille, jossa kuntien yhteisöveron jako-osuutta nostettiin. Keusoten oman toiminnan kustannukset ylittivät talousarvion 4,5 miljoonalla eurolla. Merkittävin syy ylitykseen oli koronavirusepidemia.

Toimialakohtaisissa tavoitteissa otetaan huomioon strategian mukaiset tavoitteet. Tavoitteiden mitattavuuteen tullaan kiinnittämään huomiota uuden talousarvion valmistelussa. Talousarvio vuodelle 2022 joudutaan laatimaan vielä vanhaan strategiaan pohjautuen.

2.1.4 Tarkastuslautakunnan arvio talouden arviointimenettelyn kriteereiden täyttymisestä

”Uudistuneet kriteerit on syytä ottaa kunnan talouden hoidossa huomioon”.

Vastine:

Kunnan taloudenhoidossa huomioidaan ns. kriisikuntakriteerit ja niiden toteutumista seurataan.

2.2. Henkilöstö

”Tarkastuslautakunta ei ole materiaalin myöhäisen valmistumisen vuoksi voinut arvioida kunnan strategisten tavoitteiden toteutumista henkilöstön osalta”.

Vastine:

Tarkastuslautakunnalla tulee olla riittävästi aikaa arvioida kunnan tavoitteiden toteutumista ja jatkossa kunnan tilinpäätöksen käsittelyaikataulussa tulee ottaa tämä huomioon. Henkilöstösuunnitelman käsittely monien yhteensattumien (mm. tietojärjestelmämuutokset) viivästyi keväällä. Jatkossa henkilöstökertomus tulee käsitellä muun tilinpäätöskäsittelyn aikataulussa.

2.3 Tavoitteiden toteutuminen toimialakohtaisesti

2.3.1 Konsernipalvelut

”Tarkastuslautakunta edellyttää, että kaikessa päätöksenteossa on kiinnitettävä huomiota talousvaikutusten arviointiin ja seurantaan. Kunnan velkaantuminen tulee saada hallintaan ja luottamushenkilöille tulee toimittaa säännöllistä tietoa talouden seurannasta.

Tarkastuslautakunta pitää positiivisena sitä, että uusien asukkaiden hankintaan on kiinnitetty enemmän huomiota ja katsoo, että työtä tulee jatkaa ja suunnitelma tulee toteuttaa. Vuoden 2020 ostolaskuja ei ole julkaistu Kuntaliiton suosituksen mukaisesti, kuten aiempina vuosina on toimittu. Tarkastuslautakunta pitää ostolaskujen julkaisua tärkeänä asiana hyvän hallinnon julkisuusperiaatteen noudattamiseksi”.

Hallintopalvelujen vastine:

Hallintopalvelujen palvelualue yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen päätösten talousvaikutusten arvioinnista ja seurannasta ja siihen kiinnitetään myös päätösten valmistelussa huomiota. Talousarvion toteutumisen seuranta on toteutettu laajasti osavuosisikatsauksien käsittelyn yhteydessä kolmen kuukauden välein. Talouden seurantatietoja tuodaan myös kuukausittain lautakunnille ja kunnanhallitukselle kokousten yhteydessä.

Organisaatiomuutos toteutettiin 1.8 alkaen ja kunnan raportointijärjestelmien osalta palvelualueitasoinen seuranta muuttui. Vuoden 2021 osalta kuukausikohtainen seuranta on edelleen vanhan organisaation mukaista ja kustannuspaikkojen siirroista johtuvat muutokset lasketaan käsin viimeiseen osavuosisikatsaukseen ja tilinpäätökseen. Palvelualueitasoista raportointia ei tehdä kuukausittain tästä johtuen loppuvuoden osalta.

Vuoden 2020 ostolaskudata on julkaistu kunnan verkkosivuilla ja tullaan julkaisemaan vuosittain.

2.3.2 Hyvinvointipalvelut

”Tarkastuslautakunta on jo vuoden 2019 arviointikertomuksessa kiinnittänyt huomiota hyvinvointilautakunnan ja Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän välisen yhteistyön haasteisiin jotka ovat edelleen ratkaisematta. Tarkastuslautakunta edellyttää, että hyvinvointilautakunnan rooli Keusoten valvojana otetaan riittävällä painoarvolla huomioon kunnan päätöksenteossa ja että seurantatehtävän toteutuksesta laaditaan selvitys tarkastuslautakunnalle.

Tarkastuslautakunta näkee tärkeänä, että kuntalaisten hyvinvointiin kiinnitetään poikkeuksellisen vuoden jälkeen suurempaa huomiota. Hyvinvoinnin kehittymistä tulisi raportoida laajemmin. Tavoitteiden arvioinnissa mainittua hyvinvoinnin kehittymisen tiivistelmää ei löydy tilinpäätösasiakirjan teksti -osiosta”.

Hyvinvointilautakunnan 16.9.2021 § 59 vastine:

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota Keski-Uudenmaan Sote-kuntayhtymä seurantaan ja hyvinvointilautakunnan roolin seurannassa. Arviointikertomuksessa nostettiin esiin erityisesti tiedonvaihto kunnan ja kuntayhtymän välillä. Mäntsälän kunnan hallintosääntöä muutettiin keväällä 2021 ja hyvinvointiasiat siirrettiin sivistys- ja hyvinvointipalvelualueelle. Tämän tavoitteena on vahvistaa kunnan hyvinvointityön roolia ja käytäntöjä. Syksyn 2021 hyvinvointilautakunnan työn organisoinnissa lautakuntaa veloitetaan tekemään vuosikello Sote-kuntayhtymän seurantaan ja sopimaan kuntayhtymän edustajien kanssa seurannan toteutumisesta. Tämä seuranta koskee palveluja ja palveluiden toteutumista. Kunnanhallitus toimii varsinaisesti Keski-Uudenmaan Sote-kuntayhtymän osalta kunnan ohjaavana toimielimenä, koska kunnanvaltuusto on osoittanut varat soterahoitukseen kunnanhallitukselle.

Lisäksi tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota hyvinvointityön vuosittaiseen raportointiin. Kunnan hyvinvointityöstä tehdään vuosittain hyvinvointiraportti. Raportit ovat osa valtuustokausittain tehtävää kunnan hyvinvointikertomusta. Hyvinvointiraportit käsitellään vuosittain hyvinvointilautakunnassa, kunnanhallituksessa ja kunnanvaltuustossa. Jatkossa vuosittaisesta hyvinvointiraportoinnista voidaan sisällyttää keskeisimmät osat kunnan tilinpäätökseen, jos kunnanhallitus niin päättää.

2.3.3 Vapaa-aikapalvelut

”Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota, että vapaa-aikapalveluiden tavoite olla joustava ja uusiin toimintatapoihin mukautuva organisaatio, on toteutunut”.

2.3.4 Hallintopalvelut

”Tarkastuslautakunta toteaa, että riskienhallinnan kehittämistä tulee edelleen jatkaa. Riskienhallintaa tulee tehdä kokonaisvaltaisesti ja kaikilla hallinnon tasoilla koko konsernissa, suunnitelmat ja toimenpiteet on dokumentoitava kattavasti.

Tietohallintostrategian osalta todetaan, että digitaalisten palveluiden laatua kuntalaisten näkökulmasta tulee tarkkailla ja kehittää jatkuvasti”.

Vastine:

Riskienhallintaa tullaan päivittämään talousarviovalmistelun yhteydessä ja se tehdään koko konsernitasolla.

Tietohallintostrategian mukaisesti henkilöstön ymmärrystä/osaamista on lisätty sähköisten palveluiden osalta. Ymmärryksen lisääntyessä osaamme tuottaa parempia palveluita kuntalaisille, jotka täyttävät saavutettavuus direktiivin esim. kotisivujen osalta. Kuntalaisia on pyydetty osallistumaan mm. kunnan kotisivujen ideoimiseen, jolloin tulee huomioitua kuntalaisten näkemys entistä paremmin.

Kuntalaiset saavat tukea sähköisten palveluiden osalta kunnan kirjastossa ajanvarauksella ja tämän lisäksi aloitetaan lokakuussa digicafe toiminta, jonne voi mennä ilman ajan varausta kysymään apua tietokoneiden/tablettien, kännyköiden osalta.

2.3.5 Kuntakehityspalvelut

”Tarkastuslautakunta toteaa, että huomioiden muutokset toimintaympäristössä ja ulkopuolisten tekijöiden aiheuttamat haasteet kuntakehityspalveluiden toimiala on pystynyt edistämään hankkeidensa eteenpäinviemistä ja kuntastrategiassa määriteltyjä tavoitteita suhteellisen hyvin”.

2.3.6 Kasvatus- ja sivistyspalvelut

”Tarkastuslautakunta kiittää kasvatus- ja sivistyspalveluita taloudellisissa tavoitteissa

pysymisestä sekä toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisesta covid-19-pandemiasta huolimatta”.

2.3.7 Tekniset palvelut

”Tarkastuslautakunta katsoo, että talousarvion lukujen ja toteutuneiden lukujen ero selittyy pääasiassa vuoden 2020 tartuntatautilanteen poikkeusoloilla.

Tarkastuslautakunta toteaa hyvänä asiana, että poistosuunnitelma on päivitetty ja kiinteistöjen tasearvoja on saatu tilinpäätökseen ajan tasalle”.

2.3.8 Investoinnit

”Tarkastuslautakunta toteaa, että vuoden 2020 investoinnit toteutuivat pääsääntöisesti suunnitelmien mukaisesti”.

Vastine tekninen ja elinvoimalautakunta 14.9.2021 § 19:

Tekninen ja elinvoimalautakunta yhtyy tarkastuslautakunnan näkemyksiin ja toteaa poistosuunnitelman osalta, että poistoaikojen tarkastelua tulee jatkaa vuosittain.

3. Kuntakonserniin kuuluvat yhtiöt

3.2 Mäntsälän vuokra-asunnot Oy

”Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota, että vuokra-asuntojen talous on parantunut. Positiivista on myös vuokrausasteen nousu ja häätöjen määrän pysyminen maltillisena”.

Vastine Mäntsälän kodit:

Yhtiön kehittämistoimenpiteiden johdosta asuntojen käyttöaste on parantunut. Muiden toimijoiden uudet vuokra-asunnot eivät ole vaikuttaneet yhtiön käyttöasteeseen.

Vuonna 2022 valmistuu KAS:lle noin 90 vuokra-asuntoa aseman seudulle. Lisäksi Apposen talo on edelleen tyhjänä. KAS:n talon valmistuminen voi vaikuttaa Mäntsälän Kodit Oy:n asuntojen kysyntään sekä Apposen talon käyttöönotto.

Jotta yhtiö pystyy kilpailemaan uusien asuntojen kanssa asukkaista, perusparannukset tulisi tehdä seuraaviin hyvällä sijainnilla oleviin kohteisiin:

- Vanha Porvoontie 15
- Vanha Porvoontie 17
- Osuustie 4

Häätöjä 31.8.2021 mennessä on toteutunut 2 kpl. Asukkaita ohjataan asumisneuvonnan avulla ja jos asumisneuvonnan keinot eivät riitä, vasta viimeinen keino on häätötoimenpide.

3.3 Mäntsälän Jäähalli Oy

”Tarkastuslautakunta toteaa, että covid-19-pandemiatilanne on vaikeuttanut jäähallin taloudellista tilaa merkittävästi. Rakennushankkeeseen liittyy tyypillisiä taloudellisia ja toiminnallisia riskejä”.

Vastine Mäntsälän Jäähalli: Jäähallin laajennushanke on pääosin valmis. Joitakin kalustehankintoja vielä puuttuu, sekä kylmäteknikka- ja sähköurakoiden osalta loppuselitykset ovat pitämättä. Sähkötöiden urakan osalta tulee vielä pienehkö lisätyölasku.

Jäähalli on ollut v. 2021 koronaviruspandemian takia kokonaan kiinni tammi-helmikuun. Maalis-toukokuussa halli oli auki vain alle 12-vuotiaiden harrastustoimintaa varten. Liikevaihtoa kertyi 1–5/2021 väliseltä ajalta 29 k euroa.

Kesäkuukausilta, mitkä ovat olleet yleensä hiljaisinta aikaa liikevaihtoa kertyi 107 k euroa. Yksinomaan elokuun liikevaihto oli 48 k euroa, vaikka AVI:n kuun puolessavälissä asettamat uudet rajoitukset aiheuttivat paljon vuorojen peruutuksia.

Olisimme varovaisen optimistisia liikevaihdon kehittymisen suhteen, mikäli saamme pitää liikuntapaikan auki ja uusia rajoituksia ei tule. Yhtiön rahatilanne tulee olemaan vielä pitkään äärettömän tiukka ja vaatii oietakseen vähintään yhden ns. normaali tilikauden.

4. Muut havainnot

”Tarkastuslautakunta katsoo, että kunnan on jatkettava tulorahoituksen riittävyttä vahvistavia toimenpiteitä”.

Vastine:

Kunta on satsannut viime vuoden ajan kuntamarkkinointiin ja siten uusien asukkaiden ja veropohjan säilymiseen.

”Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän taloudellista tilaa. On varmistettava riittävä tiedonkulku Keusoten ja kunnan välillä”.

Vastine:

Kunnan johto yhtyy tähän tarkastuslautakunnan esittämään huoleen. Keusoten taloustilannetta käydään läpi kuukausittain kunnanjohtajien ja kuntien talousjohtajien yhteisissä palaverissa. Keusoten tuottavuusohjelman mukaisiin taloudellisiin tavoitteisiin ei ole päästy kuntayhtymän toiminnassa.

”Kuntastrategista ohjausta tulee vahvistaa. Toimialakohtaiset tavoitteet tulisi olla johdettavissa kuntastrategian tavoitteista sekä arvioitavissa kuntastrategisia tavoitteita vasten”.

Vastine:

Kunnan johto yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen. Strategian laadinta on käynnissä ja uusittua strategiaa hyödynnetään vuoden 2023 talousarvion laadinnassa.

”Tarkastuslautakunta ei ole voinut arvioida strategia tavoitteita henkilöstön osalta asiakirjojen myöhäisen valmisteluaikataulun takia”.

Vastine:

Tarkastuslautakunnalla tulee olla riittävä aika arviointityön tekemiseen ja se otetaan jatkossa huomioon asiakirjojen valmistelussa.